

PLAN UKLJUČIVANJA ZAINTERESOVANIH STRANA (SEP)

PROJEKAT: DETALJNA ANALIZA I PROCJENA UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU I DRUŠTVO PROJEKTA ZAMJENE PROVODNIKA NA 220KV DALEKOVODU- CGES BIH-MNE-ALB

E3 Consulting

FINALNA VERZIJA | 31-Okt-25

Sadržaj

1.	UVOD	6
1.1.	Kontekst projekta	6
1.2.	Ciljevi i opseg ovog Plana uključivanja zainteresovanih strana	7
2.	OPIS PROJEKTA I LOKACIJA.....	7
3.	ZAKONSKI ZAHTJEVI ZA UKLJUČIVANJE ZAINTERESOVANIH STRANA	10
3.1.	Politika zaštite životne sredine i socijalnih pitanja EBRD-a	10
3.2.	Nacionalno zakonodavstvo u oblasti uključivanja zainteresovanih strana	11
4.	IDENTIFIKACIJA I ANALIZA ZAINTERESOVANIH STRANA	11
4.1.	Identifikacija zainteresovanih strana	12
4.2.	Rodna ravnopravnosti ranjivi pojedinci ili grupe.....	12
5.	PRETHODNE AKTIVNOSTI UKLJUČIVANJA ZAINTERESOVANIH STRANA.....	18
6.	PROGRAM UKLJUČIVANJA ZAINTERESOVANIH STRANA	19
6.1.	Objavljivanje projektne dokumentacije	19
6.2.	Informisanje javnosti o građevinskim radovima	20
6.3.	Ciljevi i metode uključivanja zainteresovanih strana	21
6.4.	Načini uključivanja zainteresovanih strana i okvirni budžet	25
7.	ŽALBENI MEHANIZAM.....	27
7.1.	Dostupnost žalbenog mehanizma	27
7.2.	Podnošenje žalbi.....	27
7.3.	Registracija i priznavanje žalbi	28
7.4.	Odgovor na žalbe i njihovo rješavanje	28
7.5.	EBRD-ov nezavisni mehanizam odgovornosti za projekte	29
8.	MONITORING I IZVJEŠTAVANJE	29
9.	PRILOZI	30

Lista tabela

Tabela 1: Lista opština sa pripadajućim naseljima	9
Tabela 2: Lista zainteresovanih strana.....	13
Tabela 3: Sažetak sastanaka sa zainteresovanim stranama	18
Tabela 4: Sažetak zahtjeva za uključivanje zainteresovanih strana i objavljivanje informacija.....	21
Tabela 5: Načini uključivanja i okvirni budžet	25

Lista slika

Slika 1: Pregled trase dalekovoda	8
---	---

Spisak skraćenica

Skraćenica	Značenje
ACSR	Aluminijumski provodnik ojačan čelikom
BiH	Bosna i Hercegovina
CGES	Crnogorski elektroprenosni sistem
OCD	Organizacije civilnog društva
EBRD	Evropska banka za obnovu i razvoj
ESIA	Procjena uticaja na životnu sredinu i društvo
ESR	Politika zaštite životne sredine i socijalnih pitanja (EBRD)
EU	Evropska Unija
HTLS	Visokotemperaturni provodnici sa malim ugibom
ILO	Međunarodna organizacija rada
kV	Kilovolt
MW	Megavat
NVO	Nevladina organizacija
NTS	Netehnički rezime
OPGW	Zaštitno uže s ugrađenim optičkim vlaknima
OHL	Dalekovod
PAP	Lica pogođena projektom
JIP	Jedinica za implementaciju projekta
SEP	Plan uključivanja zainteresovanih strana

Kratki rječnik uključivanja zainteresovanih strana

Ovaj kratki rječnik daje definicije nekih od najvažnijih pojmova korišćenih u ovom Planu uključivanja zainteresovanih strana. Potrebno je imati u vidu da lista nije konačna.

Pojam	Definicija/opis
Zainteresovane strane	Zainteresovane strane su: 1) oni koji su pogođeni (direktno ili indirektno, pozitivno ili negativno) projektom, uključujući one koji mogu biti posebno ranjivi na uticaje projekta 2) oni koji mogu imati interes ili na neki drugi način uticati na projekt, ali nisu pogođeni
Mapiranje zainteresovanih strana	Uključuje identifikaciju svih pojedinaca, grupa i organizacija koje su pogođene projektom ili na neki drugi način imaju interes u projektu, zajedno sa njihovim potrebama, interesima i zabrinutostima. Planiranje uključivanja prilagođeno je potrebama i interesima zainteresovanih strana, a prioritet se daje onima koji su najviše pogođeni projektom, posebno ranjivi na uticaje projekta i/ili su pod velikim uticajem ishoda projekta.
Uključivanje zainteresovanih strana	Odnosi se na načine na koje organizacija komunicira i sarađuje sa lokalnim zajednicama i drugim zainteresovanim stranama, uključujući ih u donošenje odluka i implementaciju projekta. Uključivanje je dvosmjerni ili višesmjerni proces, s ciljem slušanja, izgradnje povjerenja, postizanja zajedničkog razumijevanja i generisanja međusobne koristi.
Plan uključivanja zainteresovanih strana (SEP) – ovaj dokument	Plan koji utvrđuje zahtjeve i korake potrebne za identifikaciju, konsultacije i uključivanje zainteresovanih strana te dijeljenje informacija o projektu kako bi se ispunili ciljevi projekta i očekivanja zainteresovanih strana. Projekti koje finansira EBRD moraju imati javno objavljen SEP koji ispunjava zahtjeve EBRD-ove Politike zaštite životne sredine i društvenih aspekata.
Žalbeni mehanizam	Vansudski postupak kojim upravlja nosilac projekta radi primanja, potvrđivanja, istraživanja i odgovaranja na žalbe vezane za projekt. Mehanizam ne bi trebao uticati na pristup podnosioca žalbi pravnim ili upravnim rješenjima. Žalbeni mehanizam zajednice obično je odvojen od Žalbenog mehanizma zaposlenog. <i>Pogledati poglavlje 7 za detalje o žalbenom mehanizmu.</i>
Ranjive osobe ili grupe	Osobe ili grupe ljudi koje mogu biti više nepovoljno pogođene uticajima projekta za razliku od drugih, zbog karakteristika kao što su: pol, etnička pripadnost, religija, dob, fizički ili mentalni invaliditet, pismenost, društveni status, itd. Pojam ranjive osobe može uključivati i osobe u ranjivim situacijama, kao što su osobe koje žive ispod granice siromaštva, domaćinstva sa samohranim roditeljima, zajednice zavisne o prirodnim resursima, interno raseljena lica, itd.

1. Uvod

Ovaj Plan uključivanja zainteresovanih strana (SEP) pripremljen je za zamjenu provodnika na 220 kV dalekovodu koji povezuje Trebinje (Bosna i Hercegovina), Perućicu i Podgoricu (Crna Gora) i Vau Dejës (Albanija). Projekat sprovodi Crnogorski Elektroprenosni Sistem (CGES) uz podršku Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD).

SEP definiše pristup uključivanju zainteresovanih strana tokom čitavog životnog ciklusa Projekta, osiguravajući da komunikacija bude transparentna, uključiva i u skladu sa Politikom EBRD-a o zaštiti životne sredine i društvenim pitanjima (2024), posebno sa Zahtjevom 10 za zaštitu životne sredine i društvene aspekte – Uključivanje zainteresovanih strana. Plan takođe definiše način na koji će informacije biti objavljivane, načine na koje zainteresovane strane mogu učestvovati u donošenju odluka, i načine podnošenja i rješavanja žalbi.

Svrha ovog SEP-a je da izgradi i održi konstruktivne odnose sa pogođenim zajednicama, vlastima i drugim zainteresovanim stranama, osiguravajući da se njihovi stavovi uzimaju u obzir i da se rizici i uticaji upravljaju na odgovoran način. SEP takođe pruža okvir za kontinuirani dijalog, pomažući u postizanju društvenog prihvatanja i unapređenju ukupne održivosti Projekta.

1.1. Kontekst projekta

Crnogorski operator prenosnog sistema, Crnogorski Elektroprenosni Sistem AD (CGES), pripremio je ovaj Plan uključivanja zainteresovanih strana (SEP) za Detaljnu analizu zaštite životne sredine i društvenih pitanja (*Environmental and Social Due Diligence ESDD*) za projekat zamjene provodnika na 220 kV dalekovodu BIH-MNE-ALB (u daljem tekstu: „Projekat“). Projekat obuhvata rehabilitaciju i unapređenje strateškog prekograničnog koridora za prenos električne energije u Crnoj Gori, koji je dio regionalne mreže koja povezuje Bosnu i Hercegovinu na sjeveru sa Albanijom na jugu. Koridor se sastoji od 220 kV nadzemnog dalekovoda koji se proteže od Trebinja (Bosna i Hercegovina), preko Crne Gore – uključujući hidroelektranu Perućica i glavnu trafostanicu Podgorica – do Vau Dejës (Albanija). Ovaj regionalni dalekovod je u kontinuiranom radu više od pet decenija i zahtijeva sveobuhvatno tehničko unapređenje kako bi se održala pouzdanost i regionalna sigurnost snabdijevanja.

Projekat će gotovo udvostručiti kapacitet prenosnog koridora sa približno 350 MW na 700 MW. Unapređenje će se prvenstveno postići zamjenom dotrajalih kablova i provodnika novim visokotemperaturnim provodnicima sa malim ugibom (HTLS), uz ugradnju novih izolatora i opreme, rehabilitaciju stubova putem postavljanja antikorozivne zaštite, ojačanje temelja i ugradnju zaštitnog užeta s ugrađenim optičkim vlaknim (OPGW). Svi radovi će se izvoditi unutar postojećeg koridora dalekovoda.

Unaprijeđenje će produžiti operativni vijek dalekovoda, smanjiti tehničke gubitke, poboljšati prekograničnu operativnu fleksibilnost, olakšati integraciju obnovljivih izvora energije i podržati sigurnu razmjenu električne energije u okviru Zapadnog Balkana. SEP uspostavlja okvir za transparentno, pravovremeno i uključivo uključivanje svih zainteresovanih strana, osiguravajući da zainteresovane i pogođene strane budu informisane, konsultovane i dobiju mogućnosti za davanje povratnih informacija tokom planiranja, izgradnje i rada dalekovoda.

Procjena uticaja na životnu sredinu i društvene aspekte pokazuje da su potencijalni uticaji ograničeni, privremeni i specifični za lokaciju, uglavnom povezani sa građevinskim aktivnostima kao što su čišćenje

vegetacije, povećan saobraćaj, privremeni pristup zemljištu te lokalizovani buka i prašina. Nije potreban trajni otkup zemljišta niti preseljenje stanovništva, a definisane su i ciljane mjere ublažavanja kako bi se izbjegli ili minimizirali potencijalni negativni uticaji.

Projekat je kategorizovan kao projekat „B“ kategorije u skladu sa Politikom EBRD-a o zaštiti životne sredine i društvenim pitanjima (ESP) (2024)¹.

1.2. Ciljevi i opseg ovog Plana uključivanja zainteresovanih strana

Ovaj Plan uključivanja zainteresovanih strana (SEP) pripremili su CGES/JIP kako bi se osigurala jasna i transparentna komunikacija sa svim zainteresovanim i pogođenim stranama u vezi sa programom uključivanja koji će se sprovoditi tokom čitavog životnog ciklusa Projekta. SEP identifikuje ključne zainteresovane strane, definiše metode komunikacije i daje pregled planiranih aktivnosti u vezi sa izgradnjom Projekta.

Primarni cilj SEP-a je da podrži i olakša informisano donošenje odluka u vezi sa Projektom omogućavajući aktivno, pravovremeno i značajno uključivanje zainteresovanih strana. Njegov cilj je da svim zainteresovanim stranama pruži mogućnost da izraze svoja mišljenja i zabrinutosti, koja mogu uticati na ishod Projekta. SEP je stoga osmišljen na način da ojača uključivanje zainteresovanih strana u svim fazama Projekta i da osigura da se takvo uključivanje sprovodi u skladu sa važećim zakonodavstvom Crne Gore, zahtjevima ESP-a EBRD-a (2024) i Zahtjeva za zaštitu životne sredine i društvene aspekte, kao i relevantnim međunarodnim konvencijama i protokolima koji se odnose na pitanja životne sredine i društvene aspekte, prenesenim u nacionalno zakonodavstvo.

Ovaj SEP pruža okvir za uključivanje zainteresovanih strana, detaljno opisujući opseg, vremenski okvir i metode interakcije. SEP osigurava da se informacije o Projektu – uključujući svrhu, obim, rizike, uticaje, benefite i mjere ublažavanja – komuniciraju na lokalnom jeziku i u obliku razumljivom pogođenim zajednicama, uz posebnu pažnju prema grupama koje mogu biti neproporcionalno pogođene. Plan olakšava kontinuirano uključivanje, omogućavajući pravovremeni povratni odgovor na doprinose zainteresovanih strana, informisanje zainteresovanih strana o konačnim odlukama i mjerama ublažavanja, te podržava praćenje procesa uključivanja i mehanizma za podnošenje žalbi. SEP je osmišljen tako da se ažurira kad god dođe do značajnih promjena u rizicima ili uticajima Projekta, čime se osigurava kontinuirana efikasnost.

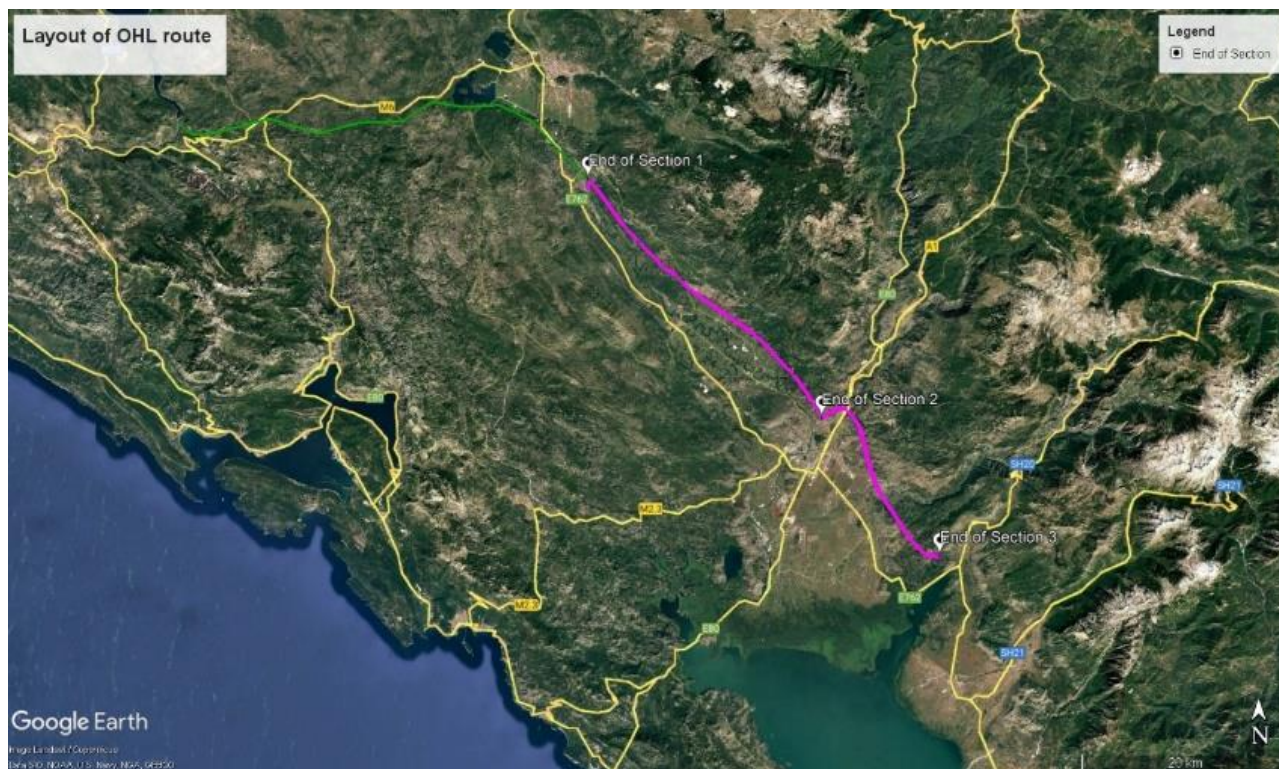
2. Opis projekta i lokacija

Postojeći 220 kV dalekovod Trebinje (BiH) - Perućica (CG) - Podgorica (CG) - Vau Dejës (AL) izgrađen je 1970-ih kao međuveza između Trebinja (BiH), Podgorice (CG) i Vau Dejës (AL). Naknadno je HE Perućica povezana sa dionicom Trebinje (BiH) – Podgorica (CG). Trenutno, dalekovod se sastoji od sljedeće tri dionice:

- > 220 kV DL Trebinje (BiH)- Perućica (CG), Dionica 1, 138 stubova
- > 220 kV DL Perućica (CG)- Podgorica (CG), Dionica 2, 104 stubova
- > 220 kV DL Podgorica (CG)-Vau Dejës (AL), Dionica 3, 65 stubova

¹Dostupno na: <https://www.ebrd.com/home/news-and-events/publications/institutional-documents/environmental-and-social-policy-2024.html>

Ukupna dužina dalekovoda na teritoriji Crne Gore iznosi približno 95 km, dok je ukupan broj stubova 307. Nakon više od 50 godina rada, dalekovod je dostigao kraj svog radnog vijeka i zahtijeva hitnu rehabilitaciju. Pregled cijele trase, uključujući sve tri dionice, prikazan je na slici ispod.

Slika 1: Pregled trase dalekovoda

Svrha ovog Projekta je rehabilitacija koridora kroz ciljana tehnička unapređenja koja će osigurati dugoročnu sigurnost rada, omogućiti integraciju novih izvora obnovljive energije i doprinijeti razvoju regionalnog tržišta električne energije.

Obim radova obuhvata:

- > Zamjenu postojećih ACSR 360/57 provodnika sa HTLS na sve tri dionice dalekovoda;
- > Ugradnju novih izolatora i prateće opreme;
- > Ugradnja optičkog zaštitnog užeta (OPGW) umjesto postojećeg čeličnog zaštitnog užeta, tamo gdje je primjenljivo;
- > Zamjenu oštećenih ili korodiranih elemenata stubova, antikorozivnu zaštitu kroz farbanje stubova i lokalno ojačanje temelja;
- > Ojačanje sistema uzemljenja i čišćenje vegetacije duž koridora radi poboljšanja pristupa i osiguranja sigurnog rada.

Metodologija izvođenja radova počinje detaljnom inspekcijom trase, provjerom stanja stubova i temelja te pripremom pristupnih puteva i radnih zona. Bubnjevi sa provodnicima biće transportovani, podignuti i postavljeni na odgovarajuće nosače, a postavljanje provodnika će se izvoditi pomoću mašina za zatezanje i povlačenje. Provodnici će se provlačiti kroz blokove pričvršćene za niz izolatora na stubovima, uz sinhronizovano povlačenje i kočenje radi održavanja pravilnog zatezanja i osiguranja propisanih rastojanja od zemlje. Završni radovi obuhvataju fiksiranje provodnika, ugradnju spojeva, distancera, prigušivača i druge zaštitne opreme, nakon čega slijedi testiranje i kontrola kvaliteta svih

elemenata. Izvođenje radova zahtijeva upotrebu specijalizovane mehanizacije kao što su mašine za zatezanje i povlačenje, bubnjevi sa provodnicima i uređajima za podizanje i oslonac, kranovi, zračne platforme za intervencije na stubovima i transportna vozila. Na lako dostupnim dionicama primjenjivaće se teška mehanizacija, dok će se na udaljenim ili strmim terenima koristiti ručni radovi, penjačka oprema i specijalizovana rješenja.

Ukupno očekivano trajanje radova je 12-18 mjeseci, organizovano po fazama prema dionicama:

- > **Dionica 1:** Trebinje - Perućica
- > **Dionica 2:** Perućica - Podgorica
- > **Dionica 3:** Podgorica - Vau Dejës

Ova fazna realizacija će minimizirati prekide u snabdijevanju i omogućiti koordinaciju sa operatorima prenosnog sistema u Crnoj Gori, BiH i Albaniji. Građevinske aktivnosti biće planirane tokom planiranih prekida, uz privremeno preusmjeravanje energetske tokova kako bi se tokom čitavog procesa održala operativna stabilnost. Detaljna metodologija izvođenja radova biće definisana od strane Izvođača, zajedno sa projektovanjem, pri čemu će se to uraditi tek nakon izbora Izvođača.

Sve aktivnosti će biti u skladu sa međunarodnim tehničkim standardima i zahtjevima za zaštitu na radu (EN/IEC), uz strogu pažnju na sigurnost radnika, zaštitu opreme i pravilno uzemljenje. Mjere zaštite životne sredine obuhvataće kontrolisano rukovanje otpadom, sprječavanje izlivanja ulja ili hemikalija i poštovanje zaštitnih zona duž prenosnog koridora.

Postavljanjem HTLS provodnika, prenosna sposobnost dalekovoda će se gotovo udvostručiti u odnosu na postojeće ACSR provodnike, što će značajno povećati prekogranični kapacitet i poboljšati operativnu fleksibilnost regionalnog prenosnog sistema.

Rehabilitacija će produžiti radni vijek koridora za najmanje 30 godina, smanjiti rizik od prekida u radu tokom ljetnjih i zimskih uslova, te omogućiti povezivanje novih postrojenja za proizvodnju obnovljive energije. Pored tehničkih koristi, Projekat će ojačati poziciju Crne Gore u regionalnoj trgovini električnom energijom, doprinijeti integraciji obnovljivih izvora i donijeti društveno-ekonomske koristi kroz pouzdanije snabdijevanje i smanjenje prenosa gubitaka.

Projekat slijedi postojeći koridor nadzemnog dalekovoda kroz centralnu i južnu Crnu Goru, protežući se od granice sa Bosnom i Hercegovinom na sjeveru do granice sa Albanijom na jugu. Trasa prolazi kroz četiri opštine: **Nikšić, Danilovgrad, Podgorica i Tuzi**. Ispod je spisak opština sa pripadajućim naseljima.

Tabela 1: Lista opština sa pripadajućim naseljima

Opština	Naselje
Nikšić	Bogetići
	Carine
	Međeđe
	Muževica
	Okolišta
	Orlina
	Ponikvica
	Rudine
	Spila
	Trubjela
	Vilusi

Opština	Naselje
Danilovgrad	Zagora
	Povija
	Bare Šumanovića
	Boronjina
	Brijestovo
	Donji Martinići
	Drakovići
	Jelenak
	Mijokusovići
	Potkraj
	Potkula
	Slap
Podgorica	Rogami
	Zlatica
	Smokovac
	Doljani
	Masline
Tuzi	Dinoša
	Spinja
	Tuzi

Projektnu oblast karakteriše mješavina izolovanih i nenaseljenih zona, kao i ruralnih naselja u kojima prevladavaju poljoprivredne aktivnosti. Duž trase, koridor dalekovoda presijeca postojeću javnu infrastrukturu, uključujući lokalne i magistralne puteve, autoput Princeza Ksenija i željezničku prugu. Teren je, takođe, djelimično prekriven vegetacijom, te može biti potrebno ograničeno čišćenje, uključujući povremenu sječu drveća, kako bi se omogućio pristup lokacijama stubova. Dodatno, određeni radovi se nalaze unutar granica Parka prirode Rijeka Zeta, pretežno u Zoni III, i manjim dijelom u Zoni I. Radovi u ovim područjima biće koordinisani sa Javnom ustanovom „Park prirode Rijeka Zeta“ (Danilovgrad), Agencijom za upravljanje zaštićenim područjima Podgorica (AUZP) i Agencijom za zaštitu životne sredine (AZŽS), uz mjere ublažavanja i nadzor u skladu sa uslovima dozvole i mjerama zaštite biodiverziteta.

3. Zakonski zahtjevi za uključivanje zainteresovanih strana

3.1. Politika zaštite životne sredine i socijalnih pitanja EBRD-a

EBRD je postavio sveobuhvatan set specifičnih Uslova za zaštitu životne sredine i društvene aspekte (ESR) koje se od projekata očekuje da ispune. ESR 10 (Uključivanje zainteresovanih strana) iz Politike EBRD-a o zaštiti životne sredine i društvenim pitanjima (2024) utvrđuje uslove za transparentno, uključivo i kulturno primjereno uključivanje zainteresovanih strana tokom čitavog životnog ciklusa Projekta. Ovaj proces obuhvata identifikaciju i analizu zainteresovanih strana, planiranje aktivnosti uključivanja, objavljivanje pravovremenih i pristupačnih informacija, značajne dvosmjerne konsultacije, kontinuirano izvještavanje i uspostavljanje efikasnog mehanizma za podnošenje žalbi. Uključivanje mora biti osjetljivo na rodna pitanja, uključivati ranjive i nedovoljno zastupljene grupe, te se mora provoditi bez manipulacije, prisile, zastrašivanja ili odmazde. EBRD zahtijeva da nosioci projekta uspostave i održe efikasan žalbeni mehanizam, osiguravajući da se sve žalbe i zabrinutosti zainteresovanih strana primaju, rješavaju i efektivno razrješavaju na pravovremen i blagovremen način.

Ovaj SEP pruža jasan i strukturiran okvir kako bi se osiguralo da se informacije o Projektu komuniciraju na način razumljiv pogođenim zajednicama, uz posebnu pažnju prema grupama koje mogu biti neproporcionalno pogođene. Ovaj SEP posebno olakšava kontinuirano uključivanje, omogućava pravovremeni povratni odgovor na doprinose zainteresovanih strana i osigurava transparentnu komunikaciju konačnih odluka Projekta i mjera ublažavanja. Takođe, ovaj SEP podržava praćenje procesa uključivanja zainteresovanih strana i primjene žalbenog mehanizma, omogućavajući prilagođavanja radi povećanja efikasnosti, i ažurira se kad god dođe do značajnih promjena u rizicima ili uticajima Projekta.

3.2. Nacionalno zakonodavstvo u oblasti uključivanja zainteresovanih strana

U skladu sa nacionalnim zakonima i propisima, uključivanje zainteresovanih strana je obavezno u sljedećim oblastima: proces prostornog planiranja, eksproprijacija zemljišta i procjena uticaja na životnu sredinu. Do sada je Crna Gora ratifikovala niz međunarodnih ugovora i konvencija, uz kontinuirani proces usklađivanja nacionalnog pravnog i političkog okvira sa pravnim sistemom EU.

Glavne zakonske odredbe u Crnoj Gori koje su relevantne za Projekat i sadrže odredbe i principe javnog učešća i pristupa informacijama su:

- > Ustav Crne Gore
- > Zakon o slobodnom pristupu informacijama

Ustav Crne Gore: Ustav Crne Gore proglašava da „Svako ima pravo na zdravu životnu sredinu. Svako ima pravo na blagovremeno i potpuno obavješćavanje o stanju životne sredine, na mogućnost uticaja prilikom odlučivanja o pitanjima od značaja za životnu sredinu i na pravnu zaštitu ovih prava.“

Zakon o slobodnom pristupu informacijama: Prema Članu 17, ugrožavanje životne sredine spada među sedam preovlađujućih javnih interesa koji mogu biti predmet slobodnog pristupa informacijama, pri čemu su javne vlasti obavezne omogućiti pristup informacijama ili njihovim djelovima u slučaju postojanja prevladavajuće javne potrebe za njihovim otkrivanjem.

Pored toga, Crna Gora je ratifikovala sveobuhvatan set međunarodnih konvencija koje postavljaju temelje za društvene zaštite i ljudska prava. Predmetne konvencije uključuju Aarhušku konvenciju o pristupu informacijama i učešću u donošenju odluka, svih osam temeljnih fundamentalnih konvencija o radnim pravima Međunarodne Organizacije Rada (ILO), UN Konvenciju o pravima osoba sa invaliditetom, Evropsku konvenciju o ljudskim pravima i temeljne UN konvencije o ljudskim pravima. Kroz ove instrumente, Crna Gora se obavezala na zaštitu prava radnika, sprečavanje diskriminacije, osiguranje ravnopravnog učešća, zaštitu ranjivih grupa te promovisanje transparentnosti i odgovornosti.

CGES/JIP će pružati kontinuirane informacije identifikovanim zainteresovanim stranama, u skladu sa prirodom Projekta i pripadajućim uticajima na životnu sredinu i društvene aspekte.

4. Identifikacija i analiza zainteresovanih strana

Ključne zainteresovane strane koje treba informisati i konsultovati u vezi sa Projektom su:

- A) Pogođeni ili potencijalno pogođeni Projektom (**strane pogođene Projektom**); i
- B) Koji mogu imati interes za Projekat (**ostale zainteresovane strane**).

4.1. Identifikacija zainteresovanih strana

Zainteresovane strane su identifikovane na osnovu njihove blizine projektnim aktivnostima,, potencijalne izloženosti privremenim uticajima i načinom na koji su povezani sa Projekta.

Posebna pažnja se posvećuje onima koji mogu biti izloženi direktnim ili pojačanim uticajima, uključujući stambene i poslovne objekte u blizini stubova (sa naglaskom na zatezne/nosive stubove), poljoprivredno zemljište na kojem se nalaze stubovi, obližnje objekte kulturnog ili vjerskog nasljeđa, kao i mjesta gdje trasa dalekovoda presijeca javnu infrastrukturu (magistralne i lokalne puteve, autoputeve i željezničke pruge). Ovaj fokus uključuje stanovnike sa kućama ili dvorištima uz zatezne stubove, vlasnike zemljišta čije zemljište ili pristupni putevi mogu biti privremeno pogođeni tokom izgradnje, kao i ranjive osobe, lokalne privredne subjekte, opštinske organe, operatore infrastrukture i druge zainteresovane strane kojima mogu biti potrebni prilagođeni pristupi komunikaciji i uključivanju.

4.2. Rodna ravnopravnosti ranjivi pojedinci ili grupe

Rodna ravnopravnost je integrisana u SEP i planirane metode uključivanja. SEP obuhvata različite mehanizme koji omogućavaju ženama da učestvuju u konsultacijama i daju povratne informacije o različitim aspektima Projekta. Stavovi žena biće aktivno razmatrani tokom svih faza realizacije Projekta.

Iako područje obuhvaćeno Projektom generalno ne uključuje ranjive ili društveno ugrožene grupe koje zahtijevaju posebne kanale komunikacije, tokom obilaska lokacije je identifikovana jedna posebno ranjiva osoba. Radi se o starijoj osobi koja živi sama, ima više zdravstvenih problema i ograničena finansijska sredstva, što ističe potrebu za prilagođenim uključivanjem i podrškom. Kao odgovor na to, CGES/JIP se obavezala da pruža neposrednu pomoć. Pravni sektor CGES/JIP-a pripremio je službeni izjavu o podršci, a pomoć omogućena u oktobru 2025. godine.

Ako CGES/JIP tokom realizacije Projekta identifikuje neke druge ranjive grupe ili pojedince pogođene ovim Projektom, oni će biti dodati u ovaj SEP, a biće identifikovane odgovarajuće metode komunikacije i sprovedene aktivnosti uključivanja sa tom/ovim ranjivom grupom/grupama.

Sljedeća tabela pruža detaljan pregled identifikovanih zainteresovanih strana, njihovih specifičnih interesa ili zabrinutosti, ciljeva uključivanja i metoda komunikacije koje će se primijeniti kako bi se osigurala pravovremena i efikasna razmjena informacija. Spisak ispod možda nije konačan. Sve zainteresovane strane koje nisu identifikovane u ovoj fazi Projekta pozivaju se da direktno kontaktiraju CGES/JIP kako bi izrazile svoje interese i potrebe. CGES/JIP će ažurirati SEP u skladu sa relevantnim dodatnim informacijama. Takođe, predlozi za poboljšanje predloženih metoda komunikacije su dobrodošli i mogu se dostaviti CGES/JIP-u, koji ostaje otvoren za povratne informacije zainteresovanih strana. CGES će takođe periodično ažurirati ovaj spisak, kao i sam SEP, tokom čitavog trajanja Projekta.

Tabela 2: Lista zainteresovanih strana

Identifikovana zainteresovana strana	Specifična pitanja ili interesovanja	Cilj komunikacije i uključivanja	Metode komunikacije i uključivanja
Strane pogođene projektom			
Opštine Nikšić, Danilovgrad, Podgorica i Tuzi, zajedno sa pripadajućim naseljima (pogledati Tabelu 1) Zainteresovane strane u ovim područjima su: • stanovnici • komunalna preduzeća • privredni subjekti	Privremeni prekidi u snabdijevanju električnom energijom. Isključenja će se vršiti tokom nekoliko uzastopnih dana unutar područja jednog radnog polja, u periodu od 07:00 do 17:00 časova (u uslovima kada ima dnevne svjetlosti, u zavisnosti od doba godine i vremenskih uslova), duž dionica između radnih mašina (unutar radnih zona – između mašina za povlačenje i zatezanje). Lokacije koje će biti pogođene prekidima u snabdijevanju električnom energijom biće poznate tek nakon što se razvije kompletan plan realizacije Projekta. Kratkotrajni prekidi saobraćaja tokom građevinskih aktivnosti, koji mogu omesti ustaljene rutine stanovnika i poslovanje preduzeća, uključujući transport radne snage i materijala.	Pružiti pravovremeno obavještenje pogođenim stanovnicima i privrednim subjektima, koordinisati sa lokalnim vlastima i planirati radove tako da se prekid u snabdijevanju električnom energijom, ključnim uslugama i alternativnim saobraćajnicama svede na najmanju mjeru. Osigurati da zainteresovane strane razumiju vrijeme, trajanje i razlog privremenih prekida u snabdijevanju električnom energijom i saobraćaju, kako bi se mogle odgovarajuće pripremiti.	Objavljivanje informacija o obimu, rasporedu i trajanju planiranih radova, kao i o svim predviđenim prekidima ili neprijatnostima, putem: • Javnih informativnih kanala, uključujući nacionalne i lokalne televizijske i radio stanice • Online društvenih mreža i zvaničnih internet strana opština svih četiri pogođene opštine • Oglasa na oglasnim tablama svih četiri opštine i njihovih lokalnih zajednica, kao i na najposjećenijim lokacijama unutar pogođenih lokalnih zajednica, poput škola, prodavnica i zdravstvenih ustanova
Uprava parka i Uprava Emerald područja <i>Javna ustanova „Park prirode Rijeka Zeta” (Opština Danilovgrad)</i> <i>Agencija za upravljanje zaštićenim područjima Podgorica (AUZP)</i> <i>Agencija za zaštitu životne sredine (EPA)</i>	Radovi će biti realizovani unutar granica Parka prirode Rijeka Zeta (pretežno Zona III, sa kraćom dionicom u Zoni I). Ove institucije su odgovorne za upravljanje i zaštitu parka, kao i za obezbjeđivanje usklađenosti sa propisima o očuvanju i biodiverzitetu.	Osigurati ranu koordinaciju sa nadležnim institucijama parka kako bi se izbjegli ili sveli na minimum uticaji unutar zaštićenih zona; pružiti informacije o vremenu izvođenja, obimu radova i mjerama ublažavanja; obezbijediti odgovarajući nadzor i monitoring u skladu sa obavezama definisanim u ESAAR-u i ESAP-u.	• Formalne konsultacije i koordinacija prije početka radova u Zonama I i II. • Obavještanje o rasporedu radova, pristupnim rutama i mjerama ublažavanja uticaja. • Zajedničke terenske inspekcije na osjetljivim lokacijama (po potrebi). • Razmjena izvještaja o biodiverzitetu i monitoringu ptica. • Godišnji koordinacioni sastanak – CGES, Uprava parka, AUZP, AZŽS (po potrebi).

Identifikovana zainteresovana strana	Specifična pitanja ili interesovanja	Cilj komunikacije i uključivanja	Metode komunikacije i uključivanja
			Komunikacija putem e-maila, zvaničnih dopisa i, po potrebi, online ili sastanaka uživo.
Pogođeni vlasnici zemljišta, stanovnici i preduzeća (vlasnici i korisnici imovine) u području Projekta Lica koja žive ili obavljaju djelatnost unutar obuhvata Projekta, čija imovina (kao što su kuće, dvorišta, vinogradi itd.) može biti privremeno pogođena tokom projektnih aktivnosti. Lica čije će putanje kretanja biti pogođene tokom izgradnje ili rekonstrukcije prenosnog voda.	Može doći do privremenog zauzimanja privatne imovine, uključujući stambene i pomoćne objekte, tokom realizacije Projekta, što može dovesti do ograničenog pristupa, umanjenog korišćenja zemljišta i mogućeg oštećenja vinograda koji se nalaze neposredno oko stubova, kao i drugih kratkoročnih uticaja i privremenih efekata na objekte u zoni zateznih stubova tokom radova na zamjeni provodnika.	Pružiti pravovremene informacije pogođenim vlasnicima zemljišta, stanovnicima i preduzećima, dogovoriti mjere pristupa i sanacije, i minimizirati poremećaje tokom privremenog zauzimanja privatne imovine.	Javne i pojedinačne konsultacije, ukoliko je moguće. Javna obavještenja biće postavljena na vidljivim javnim lokacijama duž trase sve tri dionice dalekovoda, sa posebnim naglaskom na područja u blizini stubova, naročito zateznih stubova koji se nalaze u okviru lokalnih zajednica, kao i na često posjećena mjesta poput kancelarija lokalne samouprave, prodavnica, škola i pijaca. Telefonski pozivi ili pisana obavještenja putem direktne e-mail komunikacije. Društvene mreže (poput Facebook-a, YouTube-a, Instagram-a itd.), zvanična opštinska internet stranica, Viber & WhatsApp, i drugi kanali.
Lokalno stanovništvo i putnici koji koriste drumski i željeznički saobraćaj Čije će rute biti pogođene tokom izgradnje prenosnog voda.	Privremeni prekidi u drumskom i željezničkom saobraćaju na dionicama pogođenim projektnim aktivnostima.	Pružiti pravovremene informacije lokalnom stanovništvu i putnicima o privremenim prekidima u drumskom i željezničkom saobraćaju, objasniti alternativne rute ili rasporede gdje je to moguće, i osigurati da zainteresovane strane budu upoznate sa vremenom i trajanjem građevinskih aktivnosti kako bi se	Informacije o obimu, vremenu i trajanju očekivanih privremenih prekida u drumskom i željezničkom saobraćaju biće objavljivane putem postavljanja informativnih tabli na pogođenim putevima i željezničkim stanicama, najava putem lokalnih medija poput radija i televizije, kao i ažuriranja na internet stranici Projekta i društvenim mrežama.

Identifikovana zainteresovana strana	Specifična pitanja ili interesovanja	Cilj komunikacije i uključivanja	Metode komunikacije i uključivanja
		minimizirale remećenje redovnih uslova.	
Operateri transporta i infrastrukture: - Željeznički prevoz Crne Gore (ŽPCG) - Željeznička infrastruktura Crne Gore (ŽICG) - Montecargo - Monteput	Kao nacionalni operateri željezničkog saobraćaja i željezničkog teretnog transporta, rad i raspored Željezničkog prevoza Crne Gore i Montecargo-a može biti privremeno poremećen zbog građevinskih aktivnosti. Imovina, pruge, signalizacija i elektro-instalacioni sistemi ŽICG-a mogu biti privremeno pogođeni građevinskim radovima. Radovi na dijelu dalekovoda koji prelazi autoput Princeza Ksenija mogu dovesti do kašnjenja u izvođenju, incidenata u pogledu sigurnosti prilikom prelaska dalekovoda, ili privremenih obustava saobraćaja.	Osigurati da Željeznički prevoz Crne Gore bude potpuno informisan o aktivnostima Projekta koje utiču na željeznički saobraćaj.	Redovni koordinacioni sastanci sa menadžmentom ŽPCG-a, ŽICG-a i Montecargo-a, pravovremena obavještenja o planiranim radovima koji utiču na željeznički saobraćaj, pisana obavještenja putem e-maila i direktni telefonski kontakt za hitne slučajeve ili vanredne situacije. CGES će održavati redovnu komunikaciju sa Željezničkom infrastrukturom Crne Gore i pripadajućim entitetima, kao i sa opštinama u području Projekta radi odgovarajućeg planiranja. Aktivnosti komunikacije sa Monteput-em biće sprovedene kako bi se osigurala pravilna koordinacija na dijelu gdje dalekovod prelazi Autoput Princeza Ksenija.
Ranjive grupe/pojedinci	Projektne aktivnosti mogu neproporcionalno uticati na starije osobe, osobe sa invaliditetom ili domaćinstva sa niskim primanjima.	Osigurati da ranjive grupe ili pojedinci budu adekvatno informisani i podržani, te pružiti individualnu pomoć gdje god je to moguće.	Direktni kontakt preko predstavnika zajednice ili socijalnih službi, dostupni javni sastanci.
Ostale zainteresovane strane			
Relevantne državne institucije, ministarstva i javne ustanove, uključujući: - Ministarstvo energetike i rudarstva - Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevernog regiona - Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	Izdavanje dozvola, saglasnosti i mišljenja u skladu sa lokalnim zakonodavstvom, kontrola usklađenosti sa lokalnim propisima	Konsultacije sa relevantnim državnim institucijama u vezi sa aktivnostima Projekta u okviru procedura izdavanja dozvola Izvještavanje u skladu sa zahtjevima nacionalnog zakonodavstva	Formalni konsultativni sastanci Direktna e-mail komunikacija

Identifikovana zainteresovana strana	Specifična pitanja ili interesovanja	Cilj komunikacije i uključivanja	Metode komunikacije i uključivanja
Ministarstvo rada i socijalnog staranja			
Operateri infrastrukture i komunalnih usluga: CEDIS – Crnogorski distributivni sistem električne energije	Koordinacija radova kako bi se izbjegli prekidi u distribuciji električne energije i saobraćajnoj infrastrukturi; osiguranje usklađenosti sa tehničkim i sigurnosnim standardima; minimiziranje rizika od prekida u pružanju usluga tokom izgradnje.	Održavati pravovremenu i tačnu razmjenu tehničkih informacija sa operaterima komunalnih usluga kako bi se minimizirali prekidi u pružanju ključnih usluga.	Redovni koordinacioni sastanci, pisana korespondencija (dopisi, e-mailovi), direktni telefonski kontakt za hitna pitanja. Komunikacija sa CEDIS-om će se sprovoditi u skladu sa obaveznim internim procedurama, uključujući „Proceduru za planiranje isključenja u skladu sa Članom 54 Statuta“, br. 316 od 15. januara 2020. i „Proceduru za podnošenje i odobravanje zahtjeva za isključenje elemenata sistema prenosa električne energije“, br. 316/1 januar 2020.
Zainteresovane nevladine organizacije (NVO) Ekološke NVO (uključujući NVO za zaštitu ptica) NVO za socijalnu zaštitu Ostale NVO Sve organizacije koje još nisu iskazale specifičan interes za ovaj Projekat dobiće priliku da iznesu svoje stavove ili zabrinutosti tokom pripreme i realizacije Projekta. Napomena: Sve organizacije koje su zainteresovane za Projekat mogu dostaviti svoje kontakt podatke CGES/JIP-u kako bi bile uključene i direktno obavještavane o događajima u vezi sa Projektom.	Zainteresovane strane od visokog značaja za uspjeh Projekta, koje su zainteresovane za zaštitu životne sredine i ljudskog zdravlja.	Pružanje pravovremenih informacija, komunikacije i konsultacija	Online individualni konsultativni sastanci po potrebi. Javne konsultacije, ukoliko je moguće. Direktna e-mail komunikacija Medijski/press saopštenja Društvene mreže (Facebook, YouTube, Instagram), zvanična internet stranica, Viber i WhatsApp, i drugi kanali.

Identifikovana zainteresovana strana	Specifična pitanja ili interesovanja	Cilj komunikacije i uključivanja	Metode komunikacije i uključivanja
Izvođači ili podizvođači tokom izgradnje, nadzora i praćenja radova, i njihovi zaposleni.	Usklađenost sa zahtjevima Projekta, zaštita zdravlja i sigurnosti na radu, radni uslovi, radna prava, standardi zaštite životne sredine, te jasna komunikacija odgovornosti tokom izgradnje i održavanja.	Osigurati da izvođači i njihovi zaposleni budu potpuno informisani o zahtjevima Projekta, kodeksu ponašanja, procedurama za zdravlje i sigurnost, te o standardima zaštite životne sredine i društvenim standardima, i da se pridržavaju istih tokom cijele realizacije Projekta.	Informisanje putem tenderske procedure i ugovora. Komunikacija putem nadzornih inženjera. „Toolbox talks“ sastanci na gradilištima o temama zdravlja i sigurnosti. Mjesečni izvještaji o napretku radova koje podnose izvođači tokom izvođenja radova. Obuke. E-mail komunikacija.

5. Prethodne aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana

Prije izrade ovog PAZS-a, CGES/JIP je sproveo niz konsultacija sa zainteresovanim stranama kako bi informisao relevantne subjekte o projektu i prikupio njihove komentare.

Konsultacije su obuhvatile predstavnike opština koje su direktno pogođene projektom, kao i ključne operatore infrastrukture. Cilj ovih sastanaka bio je da se zainteresovanim stranama predstavi pregled projekta, razmotre potencijalni uticaji, te identifikuju brige i predlozi koji mogu doprinijeti planiranju i sprovođenju mjera ublažavanja.

Posebni koordinacioni sastanci sa „Park prirode Rijeka Zeta“, AUZP-om i EPA planirani su prije početka radova u zaštićenim zonama, kako bi se uskladili pristupni putevi, dinamika radova i svi drugi uslovi i zahtjevi u oblasti zaštite životne sredine koje ove institucije mogu propisati u skladu sa Glavnim projektom i nacionalnom procedurom procjene uticaja na životnu sredinu.

Tabela 3: Sažetak sastanaka sa zainteresovanim stranama

Datum/Mjesto	Zainteresovana strana	Ključna pitanja	Metoda
11. septembar 2025 Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	Planovi radova na opštinskim putevima, procedure za privremena zatvaranja i preusmjeravanja saobraćaja, osjetljive lokacije poput škola i zdravstvenih ustanova, kontakti za hitne intervencije, te podaci o biodiverzitetu i planiranju zaštite životne sredine. Pored toga, sastanak je obuhvatio diskusiju o komunikaciji u fazi planiranja Projekta, kao i lokalne službe koje će biti uključene u realizaciju Projekta u vezi sa potencijalnim hitnim situacijama.	Komunikacija uz fizičko prisustvo
15. septembar 2025 Glavni grad Podgorica, Sekretarijat za prostorno planiranje i održivi razvoj	Glavni grad Podgorica	Planovi grada za radove na putevima unutar područja Projekta, procedure za privremena zatvaranja puteva, i hitne situacije kojima upravlja Služba zaštite i spašavanja. Pregledane su metode informisanja građana putem internet stranice i Viber grupe, kao i terenske inspekcije trase prenosnog voda s posebnim osvrtom na zaštićena prirodna područja i potencijalne uticaje na biodiverzitet. Dostupni su podaci i dokumentacija o zaštiti životne sredine, uključujući LEAP i Plan akcije za biodiverzitet, koji će biti dostavljeni konsultantu.	Komunikacija uz fizičko prisustvo
15. septembar 2025 Opština Tuzi	Opština Tuzi	Trenutni radovi na putevima, procedure za privremena zatvaranja i hitne intervencije, osjetljive lokacije poput škola i farmi, dostupni podaci o biodiverzitetu i zaštićenim područjima, te Lokalni plan akcije za zaštitu životne sredine (LEAP) za period 2024–2027.	Komunikacija uz fizičko prisustvo
17. septembar 2025 Željeznički prevoz Crne Gore	- Željeznička infrastruktura Crne Gore - Željeznički prevoz Crne Gore - Montecargo	Koordinacija u vezi sa željezničkim prelazima u blizini stubova br. 67 i br. 205, obuhvatajući zahtjeve za obavještanje, planiranje putničkog i teretnog saobraćaja, kao i procedure za privremene prekide saobraćaja i hitnu komunikaciju.	Komunikacija uz fizičko prisustvo

Datum/Mjesto	Zainteresovana strana	Ključna pitanja	Metoda
19. septembar 2025	Opština Nikšić	Koordinacija u vezi sa realizacijom planiranog Projekta u kontekstu opštinskih projekata vezanih za razvoj i unapređenje javne infrastrukture u području Projekta. Pored toga, sastanak je obuhvatio diskusiju o komunikaciji u fazi planiranja Projekta, kao i lokalne službe koje će biti uključene u realizaciju Projekta u vezi sa potencijalnim hitnim situacijama.	Komunikacija uz fizičko prisustvo
29. septembar 2025	Monteput	Sastanak sa MONTEPUT-om se odnosio na planiranje realizacije Projekta, s obzirom da dva zatezna stuba prelaze iznad naplatne rampe u Smokovcu. Pored toga, sastanak je imao za cilj diskusiju o planovima MONTEPUT-a za izgradnju nove dionice puta Smokovac–Tološi, koja prolazi u blizini područja Projekta. Ishod sastanka bio je dogovor o saradnji tokom planiranja i realizacije Projekta, kako bi se osiguralo da su obje strane razmijenile svoju tehničku dokumentaciju i uskladile sve relevantne elemente, pri čemu će MONTEPUT osigurati da njihovo odjeljenje za održavanje autoputa bude na raspolaganju CGES-u tokom realizacije Projekta, kako bi se osigurala sigurnost saobraćaja i puteva. CGES je naglasio da ne planira prekid saobraćaja na autoputu, ali je direktor MONTEPUT-a istakao da je to moguće, ukoliko se tokom realizacije Projekta ocijeni izvodljivim.	Komunikacija uz fizičko prisustvo

6. Program uključivanja zainteresovanih strana

Za potrebe Projekta, CGES/JIP će koristiti različite metode uključivanja zainteresovanih strana kako bi održavao kontinuiranu komunikaciju sa svim zainteresovanim subjektima i osigurao da relevantne informacije budu dostupne javnosti. U saradnji sa pogođenim opštinama i lokalnim zajednicama, CGES/JIP će redovno informisati stanovnike i preduzeća unutar ili u blizini obuhvata Projekta o razvoju Projekta, posebno u vezi sa početkom građevinskih aktivnosti i njihovim potencijalnim uticajem na lokalno stanovništvo i preduzeća.

6.1. Objavljivanje projektne dokumentacije

CGES/JIP će učiniti sljedeće dokumente dostupnim javnosti što je prije moguće u procesu razvoja Projekta:

- > ovaj SEP, Letak o žalbenom mehanizmu za javnost (Prilog 1 ovog SEP-a) i Obrasci za podnošenje žalbi u vezi sa Projektom (Prilog ovog SEP-a), i
- > Netehnički rezime (NTS) projekta.
- > Nacionalna Procjena uticaja na životnu sredinu (EIA), ukoliko se ocijeni potrebnim za izradu (odluka Agencije za zaštitu životne sredine).

Dokumenti će biti dostupni javnosti na crnogorskom i engleskom jeziku, u elektronskom i štampanom obliku, na internet stranici CGES/JIP-a i u njegovoj kancelariji (Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 18, Podgorica, Crna Gora). CGES/JIP će takođe osigurati da sve četiri uključene opštine objave linkove ka ovim dokumentima na svojim zvaničnim internet stranicama.

Nakon objavljivanja, zainteresovane strane će imati jedan mjesec da dostave svoje komentare, mišljenja i prijedloge u vezi sa Projektom. Kako bi se podstaklo učešće, CGES/JIP će u trenutku objavljivanja na svojoj internet stranici, a isto tako i na internet stranicama sve četiri opštine, objaviti obavještenje sa kontakt podacima CGES/JIP-a i rokom za dostavljanje povratnih informacija. Kontakt podaci CGES/JIP-a dati su u Poglavlju 7 ovog SEP-a. Svi komentari i prijedlozi će biti razmotreni od strane CGES/JIP-a. Kratki izvještaj („matrica komentara“) o primljenim komentarima/prijedlozima i odgovorima CGES/JIP-a biće objavljen na njihovoj internet stranici nakon perioda javnog uvida.

6.2. Informisanje javnosti o građevinskim radovima

CGES/JIP će osigurati pravovremeno pružanje jasnih i transparentnih informacija o planiranim građevinskim radovima. U tu svrhu, javno obavještenje koje sadrži datum početka i očekivano trajanje radova, uz Letak o žalbenom mehanizmu javnosti i Obrascu za podnošenje žalbi u vezi sa Projektom, biće objavljena najkasnije 30 dana prije početka izvođenja radova putem sljedećih kanala:

- > na zvaničnim internet stranicama CGES/JIP-a i opština obuhvaćenih Projektom;
- > putem postavljanja obavještenja na oglasnim tablama sve četiri opštine i njihovih kancelarija lokalnih zajednica, kao i na ključnim javnim lokacijama unutar pogođenih lokalnih zajednica, uključujući škole, prodavnice i zdravstvene centre;
- > putem objavljivanja u lokalnim i nacionalnim medijima

6.3. Ciljevi i metode uključivanja zainteresovanih strana

Tabela ispod prikazuje identifikovane zainteresovane strane zajedno sa njihovim odgovarajućim zahtjevima za komunikaciju.

Tabela 4: Sažetak zahtjeva za uključivanje zainteresovanih strana i objavljivanje informacija

Br.	Identifikovane zainteresovane strane	Aktivnost uključivanja	Metod uključivanja zainteresovanih strana	Odgovornost	Vremenski okvir
1.	Opštine Nikšić, Danilovgrad, Podgorica i Tuzi, zajedno sa pripadajućim naseljima (pogledati Tabelu 1) Zainteresovane strane u ovim područjima su: • stanovnici • komunalna preduzeća • privredni subjekti Pogođeni vlasnici zemljišta, stanovnici i privredni subjekti (vlasnici i korisnici imovine) u području Projekta Zainteresovane nevladine organizacije (NVO)	Organizovati najmanje jedan javni konsultativni sastanak sa građanima i neinstitucionalnim zainteresovanim stranama prije početka projektnih aktivnosti. Podsticati pisane prijedloge i komentare. Omogućiti pravovremen pristup dokumentima prije bilo kojeg sastanka. Osigurati učestvovanje žena u konsultacijama i donošenju odluka.	Zainteresovane strane će biti informisane o datumu, vremenu i mjestu svakog sastanka najmanje 7 dana unaprijed, a poželjno 14 dana unaprijed, putem obavještenja na internet stranici CGES-a, lokalnih medija i oglasnih tabli u relevantnim opštinama i obližnjim zajednicama. Organizovati ciljanu komunikaciju sa ženama u pogođenim zajednicama (putem lokalnih ženskih udruženja, zdravstvenih centara, škola ili vođa zajednica). Kada je potrebno, održati posebne fokus grupe sa ženama kako bi se podstakao otvoren dijalog o pitanjima zdravlja, sigurnosti i zaštite životne sredine.	CGES/JIP	Najmanje 7 dana prije planiranih konsultacija/sastanka
2.	Pogođeni vlasnici zemljišta, stanovnici i preduzeća (vlasnici i korisnici imovine) u području Projekta	Organizovati individualne konsultativne sastanke, po potrebi ili na zahtjev CGES-a, opštine ili bilo koje identifikovane grupe/pojedinca među zainteresovanim stranama.	Po potrebi ili na zahtjev CGES-a, opštine, ili bilo koje identifikovane grupe/pojedinca među zainteresovanim stranama.	CGES/JIP	Na zahtjev
3.	Lokalni stanovnici i putnici koji koriste drumski i željeznički saobraćaj	Pružiti pravovremene informacije lokalnim stanovnicima i putnicima o privremenim prekidima drumskog i željezničkog saobraćaja, objasniti alternativne rute ili	Javni i individualni konsultativni sastanci, ukoliko je moguće. Javna obavještenja treba postaviti na vidnim lokacijama duž trase sve tri sekcije dalekovoda, sa posebnim osvrtom na područje oko stubova, posebno zateznih	CGES/JIP	Prije početka radova

Br.	Identifikovane zainteresovane strane	Aktivnost uključivanja	Metod uključivanja zainteresovanih strana	Odgovornost	Vremenski okvir
		rasporede gdje je to moguće, i osigurati da zainteresovane strane budu upoznate sa vremenom i trajanjem građevinskih radova kako bi se prekidi sveli na najmanju mjeru.	stubova smještenih unutar lokalnih zajednica, na često posjećenim mjestima poput kancelarija lokalne samouprave, prodavnica, škola i pijaca. Telefonski pozivi ili pisana obavještenja putem direktne e-mail komunikacije.		
4.	Ranjive grupe/pojedinci	Adekvatan informisanje i podrška ranjivim grupama ili pojedincima, te pružanje individualne pomoći gdje god je to moguće.	Direktan kontakt preko predstavnika zajednice ili socijalnih službi, dostupni javni sastanci.	CGES/JIP	Kontinuirano tokom cijelog trajanja Projekta
5.	Opštine Nikšić, Danilovgrad, Podgorica i Tuzi	Sastanak prije početka radova.	Redovni koordinacioni sastanci sa upravom ŽPCG, ŽICG i Montecargo-a, pravovremena obavještenja o planiranim radovima koji utiču na željeznički saobraćaj, pisana ažuriranja putem e-maila i direktni telefonski kontakt za hitna pitanja ili vanredne situacije.	CGES/JIP	Prije početka radova
	Operateri transporta i infrastrukture: • Željeznički prevoz Crne Gore (ŽPCG) • Monteput		Redovna komunikacija sa Željezničkom infrastrukturom Crne Gore i njenim relevantnim jedinicama, kao i sa opštinama u području Projekta, u svrhu odgovarajućeg planiranja. Pravovremeno uključivanje Monteput-a radi osiguranja pravilne koordinacije na mjestima gdje DL prelazi autoput „Princeza Ksenija“.		
6.	Relevantne državne institucije, ministarstva i javne ustanove, uključujući: • Ministarstvo energetike i rudarstva • Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevernog regiona	Konsultacije sa relevantnim državnim institucijama u vezi sa aktivnostima Projekta u okviru procedura izdavanja dozvola	Formalni konsultativni sastanci Direktna komunikacija putem e-maila	CGES/JIP	Odlučuje CGES

Br.	Identifikovane zainteresovane strane	Aktivnost uključivanja	Metod uključivanja zainteresovanih strana	Odgovornost	Vremenski okvir
	- Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede - Ministarstvo rada i socijalnog staranja	Izveštavanje u skladu sa zahtjevima nacionalnog zakonodavstva			
7.	Park Prirode / AUZP / EPA	Gdje aktivnosti budu izvođene unutar zaštićenih područja, javna obavještenja će takođe biti dijeljena putem informativnih kanala Parka prirode Rijeka Zeta (gdje je primjenjivo), a koordinaciona obavještenja će biti poslata AUZP-u i EPA u skladu sa uslovima dozvola/odobrenja. Konsultacije sa relevantnim državnim institucijama u vezi sa aktivnostima Projekta u okviru procedura izdavanja dozvola. Izveštavanje u skladu sa zahtjevima nacionalnog zakonodavstva.	Formalni konsultativni sastanci. Direktna e-mail komunikacija.	CGES/JIP	Nakon završetka Glavnog projekta
8	CEDIS – Crnogorski sistem distribucije električne energije	Održavati pravovremenu i tačnu razmjenu tehničkih informacija sa operaterima komunalnih usluga kako bi se minimizirali prekidi u pružanju osnovnih usluga.	Redovni koordinacioni sastanci, pisana korespondencija (pisma, e-mailovi) i direktni telefonski kontakt za hitna pitanja. Komunikacija sa CEDIS-om će se sprovoditi u skladu sa obaveznim internim procedurama CGES-a.	CGES/JIP	Odlučuje CGES
9.	Izvođači ili podizvođači tokom izvođenja, nadzora i praćenja radova, kao i njihovi zaposleni.	Osigurati da izvođači i njihovi zaposleni budu potpuno informisani o zahtjevima Projekta, kodeksu ponašanja,	Informisanje putem postupka javne nabavke i ugovora. Komunikacija preko nadzornih inženjera. Sastanci/obuke na gradilištima (<i>toolbox</i>	CGES/JIP	Prije početka radova

Br.	Identifikovane zainteresovane strane	Aktivnost uključivanja	Metod uključivanja zainteresovanih strana	Odgovornost	Vremenski okvir
		procedurama za zdravlje i sigurnost, te standardima zaštite životne sredine i društvenim standardima, i da se pridržavaju istih tokom cijele realizacije Projekta.	<i>talks</i>) o pitanjima zaštite i zdravlja na radu. Mjesečni izvještaji o napretku radova koje podnose izvođači tokom izvođenja radova. Obuke.		
10.	Sve zainteresovane strane	Javno objaviti planirane prekide u snabdijevanju električnom energijom, navodeći pogođene lokacije i očekivano trajanje, uključujući puteve, željezničke pruge i snabdijevanje električnom energijom. Informisati o objavi Projekta, obimu, rasporedu i trajanju planiranih građevinskih radova, kao i o svim predviđenim prekidima ili neugodnostima.	Objavljivanje obavještenja putem: - Javnih informativnih kanala, uključujući nacionalne i lokalne televizijske i radio stanice - Online društvenih mreža, zvaničnih internet stranica sve četiri pogođene opštine - Oglasnih tabli sve četiri opštine i njihovih lokalnih zajednica, kao i na najčešće posjećenim lokacijama unutar pogođenih lokalnih zajednica, poput škola, prodavnica i zdravstvenih centara	CGES/JIP	72 sata prije planiranog prekida u snabdijevanju električnom energijom i kontinuirano tokom cijelog trajanja Projekta

6.4. Načini uključivanja zainteresovanih strana i okvirni budžet

Tabela ispod daje pregled indikativnog budžeta za sprovođenje planiranih aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana, po sredstvima uključivanja.

Tabela 5: Načini uključivanja i okvirni budžet

Br.	Način uključivanja	Opis / Obim	Učestalost / Vremenski okvir	Okvirni budžet (EUR)	Osnova cijene / Objašnjenje
1	Javne informacije i mediji (opšte + prekidi u snabdijevanju)	Redovna ažuriranja o aktivnostima Projekta, planiranim prekidima i mjerama bezbjednosti na internet stranicama CGES-a i opština, putem online medija, radija i štampe. CEDIS će objavljivati obavještenja o prekidima u štampanim medijima (~70 € po obavještenju).	Kontinuirano tokom realizacije Projekta, uključujući periode neophodnih prekida u snabdijevanju električnom energijom	5.200	Procijenjeno na osnovu tipične kombinacije redovnih online/radio/društvenih medija ažuriranja (~350 €/mjesec tokom 12–18 mjeseci) i povremenih štampanih obavještenja u koordinaciji sa CEDIS-om (~700 € ukupno). Cijene su zasnovane na nacionalnim medijskim i digitalnim oglašivačkim tarifama za 2025. godinu.
2	Štampani i vizuelni informativni materijali	Plakati, leci i informativne table (CG/EN) postavljeni u opštinama i kancelarijama mjesnih zajednica (CG: „mjesne zajednice“). Ažuriraju se sa svakom revizijom SEP-a.	3 ažuriranja (otprilike dva puta godišnje)	1.950	650 € × 3 ažuriranja = 1.950 € (dizajn, dvojezična štampa, distribucija).
3	Paket dokumenata za objavljivanje Projekta (online + štampane kopije)	Javno objavljivanje: PUZP-a, Letka o postupku podnošenja žalbi, Obrasca za žalbe u vezi Projekta, Ne-tehničkog sažetka (NTS) i nacionalne Procjene uticaja (ako je zahtijevala EPA). Dokumenti su dostupni na internet stranici CGES-a, internet stranicama četiri opštine i u štampanoj formi u sjedištu CGES-a i kancelarijama opština.	Kontinuirano; ažuriranje dva puta godišnje	1.800	Obuhvata pripremu, formatiranje, štampu (5 kompletnih primjeraka) i objavljivanje online. Bazirano na lokalnim troškovima štampe i rukovanja (2025).

Br.	Način uključivanja	Opis / Obim	Učestalost / Vremenski okvir	Okvirni budžet (EUR)	Osnova cijene / Objašnjenje
4	Leci/Brošure	Kratki dvojezični leci koji sažimaju obim Projekta, raspored, informacije o bezbjednosti i kontakte za žalbe, štampani u punoj boji i distribuirani lokalno.	2 izdanja (na početku i sredinom implementacije projekta)	2.400	11.200 € × 2 izdanja: uključuje dizajn, prevod, štampu u punoj boji (~1.000 primjeraka) i dostavu. Bazirano na lokalnim cijenama štampe za 2025.
5	Obavješćavanje i uključivanje ranjivih grupa	Distribucija pojednostavljenih materijala i direktna komunikacija (putem socijalnih službi, lokalnih kancelarija).	Ciljano, prije i tokom izvođenja radova	1.000	Minimalni trošak – štampa pojednostavljenih materijala + gorivo za posjete JIP-a.
6	Javne konsultacije (na nivou opštine)	Javni sastanci u Nikšiću, Danilovgradu, Podgorici i Tuzi prije početka radova; osiguranje rodno inkluzivne participacije.	4 početne konsultacije + naknadne ako bude potrebno	0	Prostori i logistika obezbijedjeni besplatno od strane opština.
7	Sastanci institucionalne koordinacije	Koordinacija sa ministarstvima, opštinama, Parkom prirode „Rijeka Zeta“, AUZP-om, EPA, CEDIS-om, direktoratom za željeznicu i saobraćajem.	Po zahtjevu	0	Sprovedeno u okviru zvanične saradnje – bez direktnih troškova za Projekat.
8	Žalbeni mehanizam	Višekanalni sistem (telefon / e-mail / web / lično) kojim upravlja JIP; evidencija se vodi i podnosi kvartalni izvještaj.	Kontinuirano	0	Upravljanje interno od strane JIP-a; bez spoljnjih troškova.
9	Rezerva (10 %)	Rezerva za neplaniranu komunikaciju ili dodatnu štampu.	Po potrebi	1.100	≈10 % od promjenjivih stavki (1–5).
	Ukupni procijenjeni budžet			≈ 13.000 EUR	

7. Žalbeni mehanizam

CGES/JIP je posvećen minimiziranju i ublažavanju svih potencijalnih negativnih uticaja Projekta na stanovnike, vlasnike imovine, lokalne biznise, korisnike puteva i željeznica, kao i druge potencijalno pogođene zainteresovane strane. CGES/JIP prepoznaje da je žalbeni mehanizam ključna komponenta uključivanja zainteresovanih strana. Uspostavljen je žalbeni mehanizam na nivou Projekta kako bi se primale, ocjenjivale i rješavale žalbe. CGES/JIP će primjenjivati ovaj mehanizam kako bi se osiguralo da se reaguje brzo i efikasno na zabrinutosti i žalbe. Proces će se sprovoditi na transparentan način, bez manipulacije, uplitanja, prisile, diskriminacije, zastrašivanja ili odmazde, i biće dostupan svim pogođenim stranama bez ikakvih troškova.

Ovo poglavlje uključuje sljedeće prateće priloge:

- > Tekst za Letak za javni žalbeni mehanizam (Prilog 1),
- > Projektni obrazac za žalbe (Prilog 2),
- > Obrazac registra žalbi (Prilog 3).

U nastavku ovog poglavlja razrađuju se procedura i koraci za podnošenje žalbi na projekat.

7.1. Dostupnost žalbenog mehanizma

Dostupnost žalbenog mehanizma biće osigurana kroz sljedeće mjere:

- > **Tokom rane faze razvoja Projekta:** Letak o postupku podnošenja žalbi i Obrazac za žalbe u vezi Projekta biće objavljeni na zvaničnim internet stranicama CGES/JIP-a i pogođenih opština.
- > **Prije početka radova:** CGES/JIP će na svojoj zvaničnoj internet stranici objaviti obavještenje sa detaljima o početku i trajanju radova, zajedno sa Letkom o postupku podnošenja žalbi i Obrascem za žalbe u vezi Projekta. Pored toga, CGES/JIP će osigurati da isto obavještenje, zajedno sa pomenutim Letkom, bude objavljeno i na zvaničnim internet stranicama pogođenih opština, kao i na svim jasno vidljivim oglasnim tablama i drugim istaknutim lokacijama u pogođenim naseljima.
- > **Kada započnu građevinski radovi:** CGES/JIP će osigurati da Izvođač postavi informativne table na ulazima na gradilišta, na kojima će biti jasno istaknuti kontakt podaci za podnošenje žalbi.

7.2. Podnošenje žalbi

Sve zabrinutosti mogu se dostaviti CGES/JIP-u usmeno (ličnim dolaskom ili putem telefona) ili pismeno, popunjavanjem Obrasca za žalbe u vezi Projekta i dostavljanjem lično, poštom ili e-mailom na kontakt podatke navedene u nastavku. Žalbe se takođe mogu podnijeti anonimno ili bez korišćenja obrasca, ukoliko se tako preferira.

Kada radovi započnu, Obrazac za žalbe u vezi Projekta može se dostaviti direktno i izvođaču ili nadzornom inženjeru. Sve žalbe primljene na ovaj način biće proslijeđene CGES/JIP-u u roku od 24 sata kako bi se omogućilo pravilno postupanje, uključujući evidentiranje, potvrdu prijema i odgovaranje u rokovima definisanim u nastavku.

7.3. Registracija i priznavanje žalbi

CGES/JIP će evidentirati sve žalbe u Registru žalbi. Pismene i neanonimne žalbe biće potvrđene u roku od pet kalendarskih dana. Kako bi se osiguralo pravilno praćenje i evaluacija, svaka žalba biće registrovana sa sljedećim podacima:

- > Opis žalbe, uključujući njen tip, kako bi se omogućila pravovremena identifikacija ponavljajućih problema, otkrivanje trendova i upravljanje rizicima (npr. žalbe vezane za nasilje i uznemiravanje na osnovu pola, ili žalbe vezane za smetnje tokom izgradnje, poput upravljanja otpadom, buke ili prašine);
- > Podaci o podnosiocu žalbe, kako bi se razumjelo ko je najviše pogođen i na kojim lokacijama (ove informacije će ostati povjerljive i biće dostupne samo osoblju CGES/JIP-a koje obrađuje žalbe);
- > Datumi prijema žalbe i potvrde prijema podnosiocu žalbe;
- > Opis preduzetih radnji, uključujući istragu, korektivne mjere i preventivne mjere;
- > Datum rješavanja i zatvaranja žalbe, uz pruženu povratnu informaciju podnosiocu žalbe.

U slučajevima kada je žalba podnijeta na nejasan ili nedovoljno precizan način, CGES/JIP će pružiti podršku podnosiocu žalbe kako bi formulirao ili preformulisao podnesak, osiguravajući odgovarajuću jasnoću i preciznost. To će omogućiti CGES/JIP-u da donese informisanu odluku, uzimajući u obzir najbolje interese pogođene strane, kao i željeni način rješavanja od strane podnosioca žalbe.

7.4. Odgovor na žalbe i njihovo rješavanje

Nakon što CGES/JIP potvrdi prijem žalbe, uložiće sve razumne napore da se problem riješi. Ukoliko se pitanje ne može riješiti neposrednom korektivnom mjerom, može se odrediti odgovarajuća dugoročna korektivna mjera. Podnosilac žalbe biće informisan o predloženoj neposrednoj ili dugoročnoj mjeri u roku od 10 kalendarskih dana od potvrde prijema žalbe. CGES/JIP će uložiti razumne napore da prati podnosioca žalbe kako bi se provjerilo da li su preduzete mjere uspješno implementirane.

Ako CGES/JIP ne može riješiti žalbu ili utvrdi da nije potrebna nikakva akcija, pružiće se detaljno objašnjenje, uključujući, ako je relevantno, uputstvo kako podnosilac žalbe može dalje postupati ukoliko nije zadovoljan/a ishodom.

U svakom trenutku, podnosioci žalbi zadržavaju pravo da traže druga pravna sredstva u skladu sa važećim zakonodavstvom, uključujući i formalnu sudsku žalbu.

CGES/JIP kontakt informacije su:

CRNOGORSKI ELEKTROPRENOSNI SISTEM AD – Jedinica za implementaciju projekta

Kontakt osoba: Rade Marković

Pozicija: Šef pravnog odsjeka / Menadžer za žalbe

E-mail: rade.markovic@cges.me / office@cges.me

Telefon: +382 67 636 727 (mobilni) / +382 20 407-682 / +382 20 407-604

Adresa: Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 18, 81000 Podgorica

Internet stranica: www.cges.me

7.5. EBRD-ov nezavisni mehanizam odgovornosti za projekte

Svi projekti financirani od strane EBRD-a moraju biti strukturisani tako da zadovolje zahtjeve EBRD-ove Politike zaštite životne sredine i društvenih pitanja(2024), koja uključuje deset uslova za zaštitu životne sredine i društvenu održivost (ESR) za ključna područja ekološke i društvene održivosti, koje projekti moraju ispuniti, uključujući ESR10 – Uključivanje zainteresovanih strana. Pored toga, Nezavisni mehanizam odgovornosti za projekte (IPAM) EBRD-a, kao nezavisni instrument krajnje instance, ima za cilj da olakša rješavanje pitanja iz oblasti društvene i zaštite životne sredine, kao i pitanja javnog objavljivanja informacija, koja postavljaju osobe pogođene projektom i organizacije civilnog društva u vezi sa projektima koje finansira EBRD, među učesnicima projekta, ili da utvrdi da li je Banka postupila u skladu sa svojom ESP i specifičnim odredbama Politike pristupa informacijama za određeni projekat; i, gdje je primjenjivo, da se adresira bilo kakvo postojeće nepoštovanje ovih politika, uz istovremeno sprečavanje budućeg nepoštovanja od strane Banke.

8. Monitoring i izvještavanje

Rezultati procesa uključivanja zainteresovanih strana biće dokumentovani u Izvještajima o zaštiti životne sredine i društvenim pitanjima, koji se dostavljaju EBRD-u. Ovi izvještaji, koje priprema CGES/JIP, sadržaće pregled uticaja na životnu sredinu i društvo, rezultate u oblasti zdravlja i zaštite na radu, aktivnosti objavljivanja informacija i konsultacija, kao i sprovođenje eksternog žalbenog mehanizma.

Izvještaji će posebno obuhvatiti:

- **Žalbe:** Broj i vrsta žalbi primljenih tokom izvještajnog perioda, razvrstanih po temama, radi omogućavanja pravovremenog prepoznavanja ponavljajućih problema, praćenja trendova i efikasnog upravljanja rizicima. Ovo će obuhvatiti, između ostalog, žalbe koje se odnose na rodno zasnovano nasilje i uznemiravanje, kao i one koje se tiču smetnji u vezi sa fazom izgradnje Projekta, poput neadekvatnog upravljanja otpadom, buke ili prašine.
- **Aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana:** Broj i vrsta aktivnosti objavljivanja informacija i uključivanja zainteresovanih strana preduzetih putem svih komunikacionih kanala, uz sažetak pitanja i zabrinutosti koje su iznesene, kao i objašnjenje načina na koji su ih CGES/JIP razmotrili i adresirali. Izvještavanje o projektnim aktivnostima u vezi sa uključivanjem zainteresovanih strana biće sprovedeno na sistematičan način, jer će CGES voditi evidenciju o svim aktivnostima uključivanja zainteresovanih strana tokom svih faza projekta. Šablon koji će se koristiti za evidentiranje i izvještavanje o aktivnostima uključivanja zainteresovanih strana dat je u Prilogu 4: Evidencija aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana.

CGES/JIP će biti odgovoran za praćenje svih aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana koje su povezane s Projektom, obezbjeđivanje efikasne primjene i redovnog ažuriranja ovog SEP-a, kao i za odgovarajuće izvještavanje EBRD-u.

9. Prilozi

Prilog 1: Tekst za Letak za javne žalbe

CGES/JIP je posvećen tome da obezbijedi da uspostavljanje i realizacija projekta zamjene provodnika na 220 kV DV CGES BiH–CG–ALB ne prouzrokuje negativne uticaje na stanovnike, vlasnike zemljišta, privredne subjekte i druge zainteresovane strane koje bi mogle biti pogođene Projektom. Međutim, ukoliko se pojave bilo kakvi problemi, ohrabrujemo Vas da podijelite sve primjedbe ili pritužbe koje se odnose na projektne aktivnosti.

Koju vrstu žalbe mogu podnijeti?

Svako lice može podnijeti žalbu ukoliko smatra da projektne aktivnosti negativno utiču na njega lično, na njegovu imovinu ili na lokalnu životnu sredinu. Primjeri uključuju, ali nisu ograničeni na sljedeće:

- Povećana buka, ograničen pristup privatnoj imovini ili druge smetnje tokom izvođenja radova;
- Zabrinutost oko životne sredine ili pitanja zdravlja i sigurnosti zbog nepravilnog upravljanja otpadom, buke ili prašine oko ili u blizini obrazovnih institucija
- Prakse koje ugrožavaju zdravlje i sigurnost zaposlenih koji rade na Projektu
- Neadekvatna implementacija Plana uključivanja zainteresovanih strana Projekta od strane JIP-a

Kako mogu podnijeti žalbu?

Žalbe se mogu podnijeti CGES/JIP-u (kontakt podaci navedeni ispod) ili izvođaču/nadzornom inženjeru (nakon početka građevinskih radova). Podnošenje je besplatno za podnosioca žalbe i može se izvršiti na sljedeće načine:

- Usmeno;** (lično ili telefonom);
- Pisanim putem;** popunjavanjem priloženog Projektnog obrasca za pritužbe ili u drugom obliku po želji – i slanjem ličnom dostavom, poštom ili e-mailom.

KONTAKT INFORMACIJE: CRNOGORSKI ELEKTROPRENOSNI SISTEM AD – Jedinica za implementaciju Projekta

Kontakt osoba: Rade Marković

Pozicija: Šef pravnog odsjeka/Menadžer za žalbe

E-mail: rade.markovic@cges.me / office@cges.me

Telefon: +382 67 636 727 (mobilni) / +382 20 407-682 / +382 20 407-604

Adresa: Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 18, 81000 Podgorica

Žalbe se, takođe, mogu podnijeti anonimno. Ukoliko želite da Vaša žalba ostane povjerljiva, CGES/JIP će osigurati da vaše ime i kontakt podaci ne budu dijeljeni bez vašeg pristanka. Samo članovi tima CGES/JIP-a koji su direktno uključeni u rješavanje vaše žalbe će imati pristup ovim informacijama. U slučajevima kada sveobuhvatna analiza predmeta žalbe nije moguća bez otkrivanja Vašeg identiteta ili sadržaja žalbe, bićete o tome unaprijed obaviješteni.

Kako će CGES/JIP rješavati moju žalbu?

Potvrda prijema

- Ako navedete svoje ime, kontaktiraćemo Vas u roku od 5 dana kako bismo potvrdili da smo primili vašu žalbu.
- Dobićete referentni broj i kontakt podatke zaposlenih u CGES/JIP koji obrađuju Vaš slučaj.
- Ako Vaša žalba nije jasna, pomoći ćemo Vam da je pojasnite ili preformulišete.

Istraga

- Uložićemo sve napore da riješimo Vašu žalbu.
- Možemo Vas kontaktirati radi dodatnih informacija tokom ovog procesa.

Odgovor

- U roku od 10 dana od potvrde prijema, obavijestićemo Vas o rezultatima.
- Ako je Vaša žalba opravdana, objasnićemo preduzete ili planirane mjere za rješavanje problema.
- Ako se žalba ne odnosi na Projekat ili nisu prekršeni standardi, pismenim putem ćemo objasniti razloge.

Praćenje

- Možemo Vas naknadno kontaktirati kako bismo osigurali da je problem riješen i da nema daljih poteškoća.

Prilog 2: Projektni obrazac za žalbe

Referentni broj	
Ime i prezime (nije obavezno) • Želim da podnesem žalbu anonimno. • Zahtijevam da ne otkrivajte moj identitet bez mog pristanka.	
Kontakt informacije Molimo Vas navedite kako želite da budete kontaktirani (poštom, telefonom, e-mailom).	Poštom: Molimo navedite vašu poštansku adresu: _____ Telefonom: _____ E-mailom: _____
Željeni jezik komunikacije	- crnogorski - engleski (ako je moguće) - drugo (npr. srpski, albanski)
Opis incidenta za koji je podnesena žalba	Šta se dogodilo? Gdje se to dogodilo? Kome se to dogodilo? Kakve su posljedice problema?
Datum incidenta / Žalbe	
	• Jednokratni incident/žalba (datum _____) • Desilo se više puta (koliko puta? _____) • Tekući problem (trenutno se suočavate sa problemom)
Šta biste željeli da se dogodi?	

Prilog 3: Obrazac Registra žalbi

Napomena: Svi lični podaci će se obrađivati u skladu sa crnogorskim propisima o zaštiti ličnih podataka.

	Ime podnosioca žalbe	Profil podnosioca žalbe	Kontakt informacije	Datum prijema	Datum slanja potvrde o prijemu žalbe	Vrsta (tema) problema	Odgovorno lice ili odjeljenje	Opis žalbe	Predloženo rješenje	Rok za prpratne aktivnosti	Rezultati prpratnih aktivnosti	Datum zatvaranja žalbe	Daljnje aktivnosti praćenja po žalbe	Ponavljjanje problema (DA/NE)	Napomene
1.	Unesite ime ili 'anonimno'					Npr. buka, prašina, rodno zasnovano nasilje i uznemiravanj e									
2.															
3.															
4.															
5.															

Prilog 4: Evidencija aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana

Napomena: Svi lični podaci će se obrađivati u skladu sa crnogorskim propisima o zaštiti ličnih podataka.

Br.	Ime/vrsta zainteresovane strane (npr. pojedinac, lokalna zajednica, NVO, preduzeće, javna institucija, vlasnik zemljišta ili imovine, drugo (navesti))	Kontakt informacije	Datum konsultacija	Vrsta i mjesto konsultacija (npr. uživo, online, telefon, grupne, individualne, itd.)	Opis brige/teme	Ime, prezime i pozicija predstavnika CGES/JIP	Ime, prezime i pozicija predstavnika Opštine/Lokalne zajednice (ako je primjenjivo)	Predložena mjera/odgovor (trenutna/dugoročna)	Vrijeme početka i završetka konsultacija ili trajanje sastanka	Da li su planirani dalji sastanci i, ako jesu, u kojem vremenskom roku?	Praćenje	Napomene
1.												
2.												
3.												
4.												
5.												